

Projektas „Standartizuotų mokinių pasiekimų
vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo
lavavimo mokykloms kūrimas, II etapas“

2014

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

NACIONALINIS
EGZAMINŲ
CENTRAS

Vardas, Pavardė

_____

Klasė _____

STANDARTIZUOTAS TESTAS

SKAITYMAS

4 KLASĖ

Atidžiai perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

(pavadinimo vieta)

Nemunas – didžiausia Lietuvos upė, jo ilgis 937 kilometrai. Vardas reiškia šlapia, balotą, raistotą, miškėtą upę. Didelė upės dalis yra Baltarusijoje. Šioje šalyje Nemunas išteka. Pradžioje tai – mažutis upeliukas. Tik vėliau jis tampa sraunia ir plačia upe. Nemunas – lygumų upė, tekėdama lėtai sukinėjasi, kilpinėja per Lietuvos miškus ir pievas, kerta daugelį miestų ir išsišakojusi Nemuno deltoje įteka į Kuršių marias.

Nemunas – Lietuvos upių ir upelių tėvas. Į jį savo vandenį, surinktus iš Lietuvos ežerų, miškų ir pelkių, plukdo didžiosios Lietuvos upės: Neris, Merkys, Nevėžis, Dubysa, Ūla, Verknė, Jūra. Suskaičiuota, kad į Nemuną įteka apie 220 įvairaus dydžio upių ir upelių.

Nuo senovės Nemunas ir gynė, ir maitino lietuvius. Šalia Nemuno, ant piliakalnių, būdavo statomos gynybinės pilys. Upe iš kaimyninių šalių atveždavo druską, metalą, audinius, o panemunės gyventojai mainais tiekėdavo kaimynams gintarą, medų, kailius, duoną, žuvį. Kol mūsų krašto dar nesiekė geležinkeliai, Nemunas buvo tarsi pagrindinė gatvė susisiekti su kaimyninėmis šalimis ir miestais.

Prie Nemuno kūrėsi dideli ir svarbūs Lietuvos miestai: Druskininkai, Alytus, Prienai, Birštonas, Kaunas, Jurbarkas.

Nuo Kauno marių garlaiviu keliaujant Nemunu galima pamatyti tebestovinčias Kauno, Raudondvario, Raudonės ir Panemunės pilies bei aukštai krantuose stūksančius piliakalnius. Daugelio jų praeityje yra ir garbinga krašto gynimo nuo kryžiuočių istorija.

Liškiavos piliakalnis – viena iš lankytinų vietų. Pasakojama, kad čia karaliavęs Mindaugas. O didysis kunigaikštis Vytautas statęs čia pilį, tačiau dėl nežinomų priežasčių pilies statyba nebuvo baigta.

Šalia Merkinės stūkso Merkinės piliakalnis. Ši vietovė minima, kai Lietuvą puldinėjo kryžiuočiai. Iš čia laiškus siuntė didysis kunigaikštis Vytautas. Pilis buvo medinė, todėl neprižiūrima sunyko.

Ant Punios piliakalnio stovėjo Pilėnų pilis. Pasakojama, kad čia 1336 metų vasarą didelė kryžiuočių kariauna apgulė Pilėnus. Joje gynėsi kunigaikštis Margiris su 4 tūkstančiais lietuvių. Matydami, kad neatlaikys daug gausesnio priešų, pilies gynėjai ryžosi mirti, bet nepasiduoti. Jie padegė pilį, sumetė į ugnį savo turtus ir patys žuvo liepsnose.

Veliuonos kalnai matė ne vieną mūšį ginant Nemuną nuo plėšikų kryžiuočių. 1341 metais čia žuvo kunigaikštis Gediminas. Tas kalnas dabar vadinamas Gedimino kapu.

Nemuno kelyje yra dar viena įdomi vietovė – Rambyno kalnas. Nuo Rambyno, kitoje Nemuno pusėje, matyti senoji Ragainė. Čia kadaise buvo garsus raštijos centras. Ragainėje gyveno pirmosios lietuviškos knygos autorius Martynas Mažvydas, čia kažkur jis palaidotas.

Su Nemunu mes užaugame, jis mums yra svarbi upė. Dažnai pasigiriame, kad užaugome prie Nemuno. O norėdami paaiškinti apie ką nors gausiai tekantį, sakome: plaukė nemunais.

Pagal knygas: Paltanavičius S. Aš – lietuvis. Kaunas: „Terra Publica“, 2009, Kudaba Č. Nemune, Nemunėli. Vilnius: „Vyturys“, 1989.

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1 Kokioje šalyje išteka Nemunas?

---

2 Ką reiškia Nemuno vardas?

---

3 Remdamasis tekstu parašyk, kodėl Nemunas vadinamas Lietuvos upių ir upelių tėvu?

●

4 Tekste rašoma: *Nemunas buvo tarsi pagrindinė gatvė*. Pateik **du** įrodymus iš teksto.

●

5 Įvardyk priežastį, kodėl tekste sakoma, kad *nuo senovės laikų Nemunas gynė lietuvius*.

Parašyk, nuo ko gynė.

● ●

6 Paaiškink, ką reiškia posakis *plaukė nemunais*.

●

7 Sugalvok pavadinimą, nusakantį, apie ką buvo skaitytas tekstas ir užrašyk jį pavadinimui skirtoje vietoje, virš teksto.

●

8 Ar žinomas pirmosios lietuviškos knygos autoriaus Martyno Mažvydo kapas?

Taip ₁ Ne ₂

Remdamasis tekstu paaiškink savo pasirinkimą.

---

9 Tekste yra nemažai informacijos apie šalia Nemuno esančius piliakalnius ir čia buvusias pilis. Sujunk linija kiekvienos vietovės aprašymą su jos vieta žemėlapyje.

Čia gynėsi kunigaikštis Margiris su 4 tūkstančiais lietuvių. Jie padegė pilį, sumetė į ugnį savo turtus ir patys žuvo liepsnose.

Pasakojama, kad čia karaliavęs Mindaugas.

1341 metais čia žuvo kunigaikštis Gediminas. Ši vieta dabar vadinama Gedimino kapu.

Iš čia laiškus siuntė didysis kunigaikštis Vytautas. Pilis buvo medinė, todėl sunyko.

Kitoje Nemuno pusėje matyti senoji Ragainė.

LIETUVA

Rambynas kalnas

Veliuonos kalnas

Punios piliakalnis

Merkinės piliakalnis

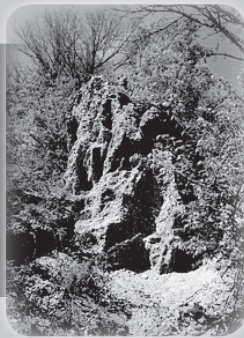
Liškiavos piliakalnis

Atidžiai perskaityk lankstinuko tekstą ir atlik užduotis.

Kelionė Nemunu

Siūlome kelionę Nemunu valtėmis

Maršrutas:

Birštono prieplauka (laivų
priplaukimo, sustojimo
vieta)

Konglomerato uola

Birštono prieplauka

Kelionė vyksta:

kiekvieną dieną iš anksto
susitarus.

Taisyklės plaukiant valtimi

- draudžiama eiti iš
vienos vietos į kitą;
- draudžiama sėdėti ant
valtės krašto ar
rankomis liesti
vandenį;
- draudžiama mėtyti
iš valtės šiukšles ar
kitus daiktus;
- privaloma visada
dėvėti gelbėjimosi
liemenes.

Trumpai apie kelionę

Tai įdomus, nesudėtingas kelių valandų maršrutas, itin mėgstamas šeimų su vyresniais vaikais ar moksleivių grupių.

Žygis pradedamas Birštone, kur, tik padarius keliolika yrių irklu, dešiniajame Nemuno krante atsiveria nuostabus reginys – Vytauto kalnas. Sakoma, kad čia po medžioklės ilsėdavosi didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas. Toliau grožimės miškais ir paukščiais.

Dar keliolika yrių ir atsiduriame, kur Verknės upė įteka į Nemuną. Čia matome gamtos paminklą – Konglomerato uolą. Tai neįprasta, šešių metrų aukščio uola, primenanti milžinišką bičių korį. Žmonės

šią uolą nuo seno vadino „Ožkų pečiumi“, nes čia mėgusios laiptoti ir prieš saulę šildytis ožkos ir stirnos.

Ties šių upių santaka apsakame laivelį ir – atgal iki Birštono.

Baigus kelionę vandenių tiesiog būtina įkopti į Vytauto kalną.

Kaina:

suaugusiam žmogui 60 Lt,

moksleiviui 34 Lt.

Į kainą įskaičiuota:
instruktoriaus paslaugos,
valties ir gelbėjimosi
liemenių nuoma.

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1 Koks pateikto lankstinuko teksto tikslas? Pažymėk **tiksliausią** atsakymą.

- (A) Aprašyti, kaip atrodo Konglomerato uola.
- (B) Pristatyti plaukimo valtimis taisykes.
- (C) Informuoti apie kelionę Nemunu valtimis.
- (D) Nurodyti kelionės kainą.

2 Remdamasis lankstinuko tekstu parašyk, ką reiškia žodis *prieplauka*.

---

3 Sunumeruok šias vietas tokia seka, kokia jas pamatytum keliaudamas lankstinuke aprašytu maršrutu.

- Konglomerato uola
- Vytauto kalnas
- Verknės upė
- 1 Birštono prieplauka

4 Parašyk, kaip dar vadinama Konglomerato uola? Paaiškink, kodėl?

---

5 Kodėl lankstinuko tekste yra pateiktos plaukimo valtimis taisyklės?

---

6 Lankstinuke parašyta: *Ties šių upių santaka apsukam laivelį ir - atgal iki Birštono.* Parašyk upių, kurių santaka minima, pavadinimus.

1. _____

2. _____

7 Kiek Tau kainuotų lankstinuke aprašyta kelionė Nemunu?

_____

8 Lankstinuko tekste rask ir nurašyk **du** įrodymus, kad jame pateikta informacija yra tikra.

1. _____

2. _____

9 Įsivaizduok, kad turi įtikinti savo klasės draugus plaukti Nemunu lankstinuke nurodytu maršrutu. Kokius **du** argumentus jiems pateiktum? Atsakydamas remkis lankstinuko teksto informacija.

_____

_____

_____

_____

10 Remdamasis tekstu parašyk:

10.1 kuo **reikės** pasirūpinti iš anksto.

_____

_____

10.2 kuo **neriekės** rūpintis iš anksto.

_____

_____

11 Parašyk, kuo abu skaityti tekstai panašūs ir kuo skiriasi.

Tekstai panašūs tuo, kad _____

_____

Tekstai skiriasi tuo, kad _____

_____

12 Koks Lietuvos kunigaikštis minimas abiejuose skaitytuose tekstuose?

- Ⓐ Margiris.
- Ⓑ Gediminas.
- Ⓒ Vytautas.
- Ⓓ Mindaugas.

S
4